

A BRONZ BIKA

Ephézusban Peryllosz, egy ügyes,
 Nagyhirű, ámde ádáz bronzműves,
 Gyüülölködő, irigy, nyakas pogány,
 Keresztüldőzsölt lakoma után
 Mámoros fejjel álmodt álmodott:
 A nagy cirkuszban állt. Minden padot
 Szorongásig megtöltött a tömeg,
 Egy pont felé feszültek a szemek,
 Hol dús bíborban arany trónusán
 Az isten ült, a császár, Hadrián.
 Alant két sorban gladiátorok;
 Halált, halált rivalt ezer torok,
 A sok keresztyén szíjjakkal gorombán
 Lekötve ott nyögött a szín porondján.
 Most ő, Peryllosz, megnyit egy kaput,
 Azon ki gyorsan egy bronz bika fut,
 Bömbölve fújja párálló tüzét,
 Szarvával mint a polyvát szórja szét
 Mind, az egész bús keresztyén hadat.
 Orkánszerűen tetszés-zaj riad,
 De mozdulatlan ül nagy Hadrián
 S gúnyos mosoly kél büszke ajakán.

Peryllosz ébred s töri a fejét.
 Eh, Ephézusban van bölcs, jós elég,
 Álomfejtő is egy egész sereg...
 De álma titkát egy se fejt meg.
 Egyszer csak, nem sokára, híre jár,
 Hogy jön a császár, nincs is messze már;
 Agyán egy gondolat cikázik át,
 S azonnal önt egy roppant bronz bikát.

A jó hír mint tavaszt hozó madár száll;
 Lázban egész Ephézus: »Jön a császár, •
 Jön az új Zeüsz, a béke boldog öre,
 Minden görög kegyelmes jóltevője.
 Templomok kelnek, szobrok is, nyomán
 Virágba hajt művészet, tudomány,
 Görög az ajka, lelke is görög,
 Oltárinál ezer pap könyörög,
 A régi szép olympi istenek
 Reánk mosolygva letekintenek,
 Az áldozat-füst ég felé siet...
 Tied vagyunk mind, nagy Caesar, tied!»

Örömtől ittasan újjong a nép,
 A várva-várt amint a partra lép,
 S ő, a hatalmas, a világ ura,
 Jóságosan tekint szolgálóra.
 Mindenkihez nyájas, leereszkedő,
 Még az előtte reszkető
 Keresztyénekhez is kegyes.
 E sas-szem, arcon át, szivekbe les.

Császár előtt Peryllosz megjelen.
 »Derék görög, mi dolgod van velem?«
 »Az istenek között te legnagyobb,
 Dicső felség, én Peryllosz vagyok,
 Bronzművesek legelső mestere.
 Hírem-nevemmel Ázsiánk tele,
 Csupán az átkos keresztyén had az,
 — Koldus alázat, mégis csupa dac —
 Művészetem mely balgán megveti.
 Sőt istenink sem istenek neki,
 Keresztre vont gonosztevőt imádva,
 Nem isten néki maga nagy Diána . . .
 Az istenek szobrát ki megveti,
 Még trónod is, bizony, ledöntheti.
 De mit Néro megtenni nem tudott,
 Te könnyű szerrel végrehajthatod:
 Nagy bronz bikát formáltam mesterül,
 Mint a trójai ló, üres belül,
 A cirkuszban állítsd a nép elé,
 Dobass egy-egy keresztyént is belé.
 Rakass alá nagy máglyát tölgyhasábból,
 Hang bög ki majd az izzó érc hasából,
 Az a fülön be, a lelkekbe tör,
 S minden gonosz hóbotot elsöpör.«
 A császár ajkán gúny villámlik át:
 »Holnap mutasd be hát az ércbikát.«

A cirkusz egy megáradott folyam,
 Amint Peryllosz álmodá, olyan.
 Midőn az imperátor megjelen,
 Üdvriadalba tör ki hirtelen
 Az egész cirkusz, százezer torok.
 Lenn a porondon gladiátorok.
 S a bronz bika ott áll a legközépen.
 Vad izgalom viharzik át a népen.
 Félelmes ez a támadó vihar,
 Mindenki őrjöng, öklöt ráz, rivall,
 Keresztyénekre tűzhalált kívánva,
 Hangzik szünetlen: »Nagy a nagy Diána!«

De most feláll és int az imperátor,
 S mint tengerár Pozejdon szigonyától,
 A harsogó zaj úgy lecsöndesül,
 Szavára szomjas valamennyi fül.
 »Világ gyepelőjét tartják e kezek,
 Görög nép, halld, igazságot teszek.
 Midőn Peryllosz ily csodát kovácsolt,
 Gonosz démontól kért gonosz tanácsot;
 Kijár a méltó jutalom neki,
 Saját művét maga próbálja ki.
 Megérti most, hogy nem tervelt hiába,
 Vessétek őt az ércbikába !«

Lobog a láng a fényes érc alatt,
 Tüzesedik a szörnyű érc=alak,
 S rettentő hang üvölt ki a bikából.
 Megdermed a nép. Az agy belekábul.
 Lehellet és a szívverés eláll . . .
 A vad vonítás gyengül. Vége már.
 Hamvad a tűz s még egyre tart a csend.
 De most az imperátor hangja cseng :
 »Elég, betelt az istenek haragja,
 Zúzzátok szét az érc=bikát darabra !«

Leszállt az éj, elcsöndesült Ephézus,
 S száz ajk susogja : »Hála, hála, Jézus !«

Vargha Gyula.